Lieta Nr.6-7-00165-16
SKA-1502/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016.gada 20.oktobrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis A.Guļāns
tiesnese Dz.Amerika
tiesnese V.Kakste

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 2.septembra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Valmieras cietuma amatpersonu rīcību, nenosūtot pieteicēja korespondenci VSIA „Latvijas Televīzija" raidījumam „De Facto" aizlīmētā veidā, bez cenzūras, un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 2.septembra lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti:

[2.1] Pieteicējs norāda, ka Valmieras cietums nebija tiesīgs aizturēt pieteicēja korespondenci raidījumam „De Facto", atsaucoties uz vēstules satura kontroli, jo uz pieteicēju kā apcietinātā statusā esošu personu attiecas Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma nosacījumi. Ņemot vērā Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 15.panta trešajā daļā noteikto, pieteicēja vēstule raidījumam „De Facto" bija jānosūta bez kontroles un par izmeklēšanas cietuma līdzekļiem, jo raidījums „De Facto" pielīdzināms valsts cilvēktiesību organizācijai.

[2.2] Atbilstoši Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.panta pirmās daļas 5.punktam apcietinātajam ir tiesības sazināties ar personām ārpus izmeklēšanas cietuma sarakstoties, izdevumus par saraksti sedz apcietinātais. Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrajā daļā noteikts, ka izmeklēšanas cietuma darbinieki kontrolē apcietinātā saraksti (izņemot saraksti ar šā likuma 15.panta trešajā daļā minētajiem adresātiem). Ja korespondences saturs apdraud citu cilvēku tiesības, demokrātisku valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību, patiesības noskaidrošanu kriminālprocesā, kā arī ieslodzījuma vietu drošību, korespondenci aiztur un paskaidro apcietinātajam korespondences aizturēšanas iemeslu.

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 15.panta trešajā daļā noteikti izņēmumi, proti, apcietinātā sarakste ar valsts un starptautiskajām cilvēktiesību institūcijām, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisiju, prokuratūru, tiesu, aizstāvi, procesa virzītāju, kā arī apcietinātā ārvalstnieka sarakste ar savas valsts diplomātisko vai konsulāro pārstāvniecību vai tās valsts diplomātisko vai konsulāro pārstāvniecību, kura pilnvarota pārstāvēt viņa intereses, nav pakļauta kontrolei un tiek nosūtīta par izmeklēšanas cietuma līdzekļiem.

VSIA „Latvijas Televīzija" ir sabiedriska raidorganizācija, kuras darbību uzrauga Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 5.panta trešo daļu sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu galvenais uzdevums ir sabiedriskā pasūtījuma programmu veidošana un izplatīšana. Saskaņā ar VSIA „Latvijas Televīzija" mājaslapā norādīto informāciju raidījums „De Facto" izveidots, lai veicinātu analītiski pētnieciskās žurnālistikas attīstību. Līdz ar to raidījums „De Facto" nekādā gadījumā nav pielīdzināms valsts cilvēktiesību organizācijai vai institūcijai.

[2.3] Augstākā tiesa ir atzinusi, ka, kontrolējot korespondenci, netiek pārkāptas tiesības uz korespondences neaizskaramību. Šāds ierobežojums ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis. Ievērojot minēto, par šo rīcību, tā kā ar to netiek būtiski aizskartas ieslodzītās personas cilvēktiesības, nevar iesniegt pieteikumu administratīvajā tiesā *(sk. Augstākās tiesas 2009.gada 11.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-630 8.punktu).*

Tātad apcietinātās personas korespondence likumīgi ir pakļauta kontrolei un netiek nosūtīta par izmeklēšanas cietuma līdzekļiem. Tāpat Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrajā daļā ir skaidri noteiktas arī tiesības aizturēt korespondenci, paskaidrojot apcietinātajam korespondences aizturēšanas iemeslu. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka, nenosūtot pieteicēja vēstuli bez kontroles raidījumam „De Facto" par izmeklēšanas cietuma līdzekļiem, būtu pārkāptas pieteicēja tiesības uz korespondences neaizskaramību.

[3] Par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2016.gada 11.augusta lēmumā sakarā ar pieteicēja sūdzību par Valmieras cietuma amatpersonu rīcību norādīts, ka tas pārsūdzams Administratīvajā rajona tiesā.

[3.2] Pieteicējs uzskata par Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma trūkumu to apstākli, ka nav izveidots saraksts ar iestādēm, kurām var sūtīt korespondenci bez cenzūras.

Motīvu daļa

[4] Konkrētajā gadījumā pieteicējs nav apmierināts ar to, ka viņa vēstule tika pakļauta cenzūrai no cietuma administrācijas puses.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu administratīvais akts citstarp ir arī lēmums, kas būtiski ierobežo iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības. Iestādes faktiskajai rīcībai ir jāatbilst tām pašām pazīmēm, kurām atbilst administratīvais akts, tikai iestādes faktiskā rīcība ir vērsta uz faktisku, nevis tiesisku seku radīšanu privātpersonai. Apcietinātā persona ir brīvības atņemšanas iestādei īpaši pakļauta persona. Tādēļ, lai noskaidrotu, vai iestādes rīcība, pārbaudot pieteicēja korespondenci, ir pārbaudāma administratīvā procesa kārtībā, vispirms ir jāizvērtē, vai tā būtiski ierobežo pieteicēja cilvēktiesības.

[6] Tiesības uz korespondences neaizskaramību ir konstitucionāli nostiprinātas Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā. Vienlaikus šīs tiesības nav absolūtas un var būt ierobežotas.

Konkrētajā gadījumā ierobežojums ir ietverts Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 28.panta otrajā daļā. Minētā tiesību norma nosaka, ka izmeklēšanas cietuma darbinieki kontrolē apcietinātā saraksti, izņemot saraksti ar šā likuma 15.panta trešajā daļā minētajiem adresātiem. Līdz ar to ierobežojums ir noteikts ar likumu kā viens no drošības pasākumiem, vienlaikus paredzot arī izņēmumus apcietinātās personas cilvēktiesību nodrošināšanai.

Augstākā tiesa secina, ka Administratīvās rajona tiesas tiesnesis pamatoti konstatējis, ka pieteicēja korespondence izskatāmajā gadījumā neatbilda Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 15.panta trešās daļas prasībām, jo sabiedriska raidorganizācija nav starp iestādēm, ar kuru apcietinātā persona var sazināties, nepakļaujot to cietuma administrācijas kontrolei.

Tādējādi secināms, ka pieteicēja cilvēktiesības acīmredzami nebija būtiski ierobežotas, tādēļ pieteikums par Valmieras cietuma amatpersonu rīcību nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Šo secinājumu nevar ietekmēt iestādes kļūdaina norāde par tās lēmuma pārsūdzību administratīvajā tiesā.

[7] Ņemot vērā minēto, tiesneša lēmums atstājams negrozīts, bet pieteicēja blakus sūdzība noraidāma.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 2.septembra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	A.Guļāns
Tiesnese	Dz.Amerika
Tiesnese	V.Kakste